

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)

**YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI
13.07.2020**

İçindekiler

Haftanın HASUDER Önerisi	2
Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (6-12 Temmuz 2020) WHO Situation Reports 168-174	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)	4
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	5
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	5
Türkiye'den Haberler	5
Kamu Kurumları	7
T.C. Sağlık Bakanlığı	7
T.C. İçişleri Bakanlığı	9
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	9
Meslek Örgütleri ve Dernekler	9
Türk Tabipler Birliği (TTB)	9
İstanbul Tabip Odası (İTO)	9
Ankara Tabip Odası (ATO)	9
İzmir Tabip Odası	9
Türk Toraks Derneği (TTD)	9
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	10
Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneği (EKMUD)	10
Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)	10
Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD)	10
Türk Eczacıları Birliği (TEB)	10
HASUDER'den Haberler	10
Okuma Önerisi	11

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (13.07.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (212.993) Dünya (12.552.765) **Ölüm*:** Türkiye (5.363) Dünya (561.617)

*12 Temmuz 2020 itibarıyla açıklanan verilerdir.

Haftanın HASUDER Önerisi

Şeffaflık kaygısı değil, önlemlere uyumu artırır!

Korunma önlemlerine uyum sağlanabilmesi için halkın yaşadığı yerde; illerinde-ilçelerinde COVID-19 durumunu açık bir biçimde biliyor olması gerekir. Tüm illerin COVID-19 hasta sayıları (yeni ve toplam hasta, yoğun bakım-entübe-yurtta izole hasta sayıları) yapılan testlerin uygulandığı gruplar ve sonuçları, ölüm sayıları (yeni ve toplam) yurttaşların erişimine açık olsun.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (6-12 Temmuz 2020) [WHO Situation Reports 168-174](#)

- COVID-19 hayatımızı değiştirdi: dezenfektanlar, el sanitizeleri ve kişisel koruyucu ekipmanlar (KKE) virüs bulaşmasına karşı mücadelede kullanılan araçlar haline geldi. DSÖ tarafından, çoğu kimyasal maddeler içeren bu ürünleri kullanmanın kimyasal etkisinin ön analizinin ve bu ürünlerin güvenli kullanımını sağlamak için önerilerin paylaşıldığı bir web semineri düzenlendi (07.07.2020). [Kaynak](#)
- Büyük [bir Birleşmiş Milletler Forumu insanlar ve gezegen için daha adil bir geleceğe doğru ilerlemeyi değerlendirmeye hazırlanırken](#) BM Genel Sekreteri António Guterres, [2030 Sürdürülebilir Kalkınma Planı](#)'nın her hedefinin COVID-19 salgını tarafından etkilendiği konusunda uyardı (05.07.2020).
- DSÖ, COVID-19 salgını sırasında taraf devletleri sağlık acil durumu hazırlığına daha uzun vadeli olarak yatırım yapmaya ve bu hazırlığı inşa etmeye teşvik etmektedir. Bu hedefi desteklemek için DSÖ, COVID-19 hazırlık ve müdahale eylemlerini haritalayan, ilgili destekleyici DSÖ kaynaklarını belirleyen bir [rehber](#) yayımladı (06.07.2020).
- Bir DSÖ araştırması, HIV ilaçlarına erişimin COVID-19'dan ciddi şekilde etkilendiğini ortaya çıkardı. [Uluslararası AIDS Derneği'nin yılda 2 kez gerçekleşen konferansı](#) öncesinde yürütülen ankete göre 73 ülke, COVID-19 salgını sonucunda antiretroviral (ARV) ilaç stoklarının tükenme riski altında olduğunu bildirdi (06.07.2020). [Kaynak](#)
- Amerika'da [sıtma](#) riski taşıyan bölgelerde 138 milyon insan yaşamaktadır ve 2018'de yaklaşık 765 000 vaka ve 340 ölüm bildirilmişti. [DSÖ Amerika Bölge Ofisi \(PAHO\), ülkeleri, COVID-19 salgını sırasında özellikle kırılgan topluluklar için sıtmaya karşı mücadeleye devam etmeye çağırdı](#) (06.07.2020).
- 29.06.2020-21.07.2020 [1. İnfodemioloji Konferansı](#) ile ilgili, görüşmelere paralel olarak yapılan çevrimiçi anketlere ve soru-cevap oturumlarına her DSÖ bölgesinden, 158 farklı

ülkeden/bölgeden, katılımın olduğu bildirildi (07.07.2020). [Kaynak](#) Konferanstan 11 konuşma videosu Youtube üzerinden paylaşıldı. [Kaynak](#)

- **SARS-COV-2 virüsünün zoonotik kaynağını tanımlamak üzere bilimsel araştırma planlamak için** DSÖ uzmanlarının bölgedeki meslektaşlarıyla birlikte çalışmak üzere Çin'e gideceği bildirildi (07.07.2020). [Kaynak](#)
- Burkina Faso, sıkı COVID-19 önlemleri altında çocuk felci aşılama kampanyalarına devam ediyor. DSÖ Afrika Bölge Direktörü Dr. Matshidiso Moeti, **"Bağışıklama faaliyetlerine devam etmek için COVID-19 pandemisinin kontrol altına alınmasını bekleyemeyiz."** dedi. [Kaynak](#)
- DSÖ Amerika Bölgesi, günde yaklaşık 100.000 COVID-19 vakası bildirirken [DSÖ Amerika Bölge Ofisi Direktörü Dr. Carissa F. Etienne, özellikle ülkeler arasında güçlü koordinasyon sağlanması ve liderlerin kanıta dayalı eylemlerde bulunması çağrısında bulundu](#) (07.07.2020).
- [DSÖ, mobil cihazlar için uygun bir formatta COVID-19 hakkında ücretsiz temel bilgiler ve keşif olanağı sağlamak için Facebook ve Praekelt.org ile ortaklık kurdu.](#) Bu şekilde 50'den fazla ülkede en savunmasız gruptaki insanlardan bazılarının herhangi bir veri ücreti olmadan tıbbi bilgilere erişmesi sağlanacak (07.07.2020).
- **Amerika Bölge Ofisi, COVID-19 ile ilgili bir dizi konuda web seminerleri düzenlemektedir.** Bakım verenlere odaklanan bir webinar 'başkalarına bakım verirken ruh sağlığını yönetmek' öne çıktı (10.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros, DSÖ Sağlık Ortaklıkları departmanı tarafından düzenlenen **"Ulusal ve yerel düzeyde COVID-19 müdahalesine sivil toplum katılımı"** web seminerinde yaptığı açıklamada en savunmasız olanların ihtiyaçlarını, adil bir mücadeleyi ve karar vericileri göz önünde bulundurarak [sivil toplumun salgına yanıt vermede kritik rol oynadığını](#) vurguladı (08.07.2020).
- **Afrika'da kırılgan sağlık sistemi COVID-19'un yükü altında ezilirken vaka artışının hızlanma eğilimi bölge genelinde eşit dağılım göstermemektedir.** DSÖ Afrika Bölge Direktörü Dr. Matshidiso Moeti, **"eğer ülkeler test, temaslı izleme ve vakaları izole etme gibi önemli halk sağlığı önlemlerini güçlendirmeye devam ederse virüsün yayılması yavaşlatılarak durum, yönetilebilir bir seviyeye getirilebilir"** dedi (08.07.2020).
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge, ülkeleri sağlam durmaya ve virüsü uzak tutmak için çalışmalara odaklanmaya; yerel vaka artışlarının ilk işaretlerini tespit ettikten sonra hızla adım atmaya ve **yaz ayları süresince yeni bir sağlık kültürünün parçası olmaya** çağırdı (07.07.2020). [Kaynak](#)
- **'SARS-CoV-2'nin bulaşması: enfeksiyon önleme önlemleri için çıkarımlar' bilimsel özeti** yayımlandı (09.07.2020). Burada virüsün bulaşma yolları ile ilgili mevcut kanıtlar daha önceki bilgilerle uyumlu olarak tekrarlandı. Ek olarak iç mekandaki kalabalık alanlarla ilgili (koro pratikleri, restoranlar, fitness sınıfları vb.) bazı raporlarda, damlacık iletimi ile birlikte aerosol iletimi olasılığının öne sürüldüğü, **acilen aerosol-üretici prosedürler/araçlar olmadan yapılacak yüksek kalitede araştırmalara ihtiyaç olduğu** belirtildi. Asemptomatik kişiler virüsü başkalarına bulaştırabilse de bunun ne ölçüde oluştuğunun hala açık olmadığı ve bu alanda da daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu tekrarlandı.
- DSÖ, dünyada 1,3 milyar tütün kullanıcısının salgın sırasında tütünü bırakmasına yardımcı olmayı amaçlayan [Quitting Tobacco](#) girişimini başlattı. [Bu girişimle kişileri COVID-19 ve sigara ile ilgili mitlerle ilgili bilgilendirmek ve tütünü bırakmak için kişiselleştirilmiş planlar geliştirmek amaçlanmıştır](#) (09.07.2020).
- DSÖ, [COVID-19 pandemisi sırasında güvenli ve yeterli kan tedariğinin sürdürülmesi](#) konusunda rehberlik yayımladı (10.07.2020).
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros, dünyanın COVID-19 salgına verdiği yanıtı değerlendirmek için **Pandemi Hazırlığı ve Müdahalesi Bağımsız Paneli'nin (IPPR) kurulduğunu** duyurdu (09.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, kişisel koruyucu ekipman, tıbbi ekipman, tıbbi sarf malzemeleri, tek kullanımlık cihazlar ve laboratuvar-test ile ilgili cihazlar dahil olmak üzere tüm tıbbi cihazları listeleyen bir [Acil Küresel Tedarik Zinciri Sistemi \(COVID-19\) kataloğu](#) yayımladı (09.07.2020).
- DSÖ, aşı sağlamayı ve terapötik değerlendirmeyi hızlandırmak için [dünya çapında hayvan laboratuvarlarını haritalayarak](#) laboratuvar ağ kapasitesini ortaya koydu (07.07.2020).

- Dünyadaki araştırmacılar virüse karşı etkili bir koruma bulmak için yarışırken Dünya Sağlık Örgütü Afrika Bölge Ofisi, Afrika'da gelecekteki COVID-19 aşılara eşit erişim çağrısında bulundu (09.07.2020). [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- [Günlük yaşam ve dışarı çıkma hakkında sosyal medya araçları](#) yayımlandı (06.07.2020).
- [Topluluklar, okullar ve işyerleri hakkında sosyal medya araçları](#) yayımlandı (06.07.2020).
- [Fuar, Gösteri ve Diğer Etkinliklerde Hayvan Faaliyetleri ile İlgili Hususlar](#) yayımlandı (06.07.2020).
- [COVID-19 Pandemisi Sırasında Genel Laboratuvar Güvenlik Uygulamaları Kılavuzu](#) yayımlandı (06.07.2020).
- [Cenaze evi çalışanları hakkında öneriler](#) yayımlandı (06.07.2020).
- [Sosyal Medya Araçları](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [Sağlık profesyonelleri için COVID-19 hakkında bilgiler](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [COVID-19 sürecinde kabile topluluklarında yaşamak için rehber ve ipuçları](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [Etkinlikler ve toplantılar hakkında hususlar](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [Akut Bakım Servislerinde Şüpheli veya Kesin COVID-19 Hastalarına Hemodiyaliz Sağlamaya İlişkin Hususlar](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [Kan Donörlerinde SARS-CoV-2 Seroprevalansının Çok Merkezli Değerlendirmesi](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [İslah ve Tutukevlerinde SARS-CoV-2 Testi için Ara Hususlar](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [COVID-19 ile İlgili Klinik Sorular ve Cevapları](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [Büyük Ölçekli Coğrafi Seroprevalans Araştırmaları](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [Uyuşturucu veya Madde Kullanım Bozukluğu Olan Kişiler için COVID-19 Soruları ve Cevaplar](#) yayımlandı (07.07.2020).
- [ABD Dışı Sağlık Hizmetlerinde: Şüpheli veya kesin olarak COVID-19'a yakalanan veya bunlara maruz kalan sağlık çalışanlarının halk sağlığı yönetimine ilişkin geçici operasyonel hususlar](#) yayımlandı (08.09.2020).
- [ABD Dışındaki Sağlık Hizmetlerine Genel COVID-19 Bakışı ve Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Öncelikleri](#) yayımlandı (08.09.2020).
- [İslah ve Tutukevleri hakkında: Plan, Hazırlık ve Mücadele](#) yayımlandı (08.09.2020).
- [ABD Dışı Sağlık Hizmetlerinde COVID-19'a İlişkin Operasyonel Hususlar](#) yayımlandı (08.09.2020).
- [ABD Dışındaki Sağlık Kurumları için Polikliniklerde Enfeksiyon Önleme ve Kontrolüne İlişkin Operasyonel Hususlar](#) yayımlandı (08.09.2020).
- [COVID-19 Salgını Sırasında Aşiret Törenleri ve Toplantıları için Öneriler](#) yayımlandı (08.09.2020).
- [COVID-19 için Klinik Örneklerin Toplanması, İşlenmesi ve Test Süreci için Geçici Kılavuzlar](#) yayımlandı (08.09.2020).
- Erken MIS-C Olguları: [ABD Çocuklarında Multi-Sistem İnflamatuvar Sendrom ile ilgili infografikler](#) yayımlandı (09.07.2020).
- COVID-19 Pandemisi Sırasında [Sağlık Personeli için Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Önerileri](#) yayımlandı (09.07.2020).
- [Et ve Tavuk İmalat İşçileri](#) hakkında öneriler yayımlandı (09.07.2020).
- [Kabile Topluluklarında: Plan, Hazırlık ve Mücadele](#) hakkında kaynaklar paylaşıldı (09.07.2020).
- [Sağlık Profesyonelleri için COVID-19 Elektronik Vaka Bildirimi](#): Gerçek zamanlı veri akışı ile salgın yanıtında iyileştirme hedefleniyor (09.07.2020).
- [Gebelikle İlgili COVID-19 Verileri](#) yayımlandı (09.07.2020).

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan “[Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu, 5 - 11 Temmuz 2020, 28. Hafta](#)” yayımlandı. Raporda COVID-19'un yanı sıra diğer bulaşıcı hastalıklar ile ilgili güncellemeler yer aldı (10.07.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- “[COVID-19 Halk Sağlığı Acil Durumunda Tıbbi Ürünlerin Klinik Araştırmalarının Yürütülmesi](#)” başlıklı kılavuzdaki soru-cevap ekine içerik eklendi (06.07.2020).
- Klinik Laboratuvar Personeli ve Sağlık Bakımı Sağlayıcıları için bir [belge](#) yayımlandı (06.07.2020). Belgede:
 - BD Max System testinde BD SARS-CoV-2 reaktifleri ile yanlış pozitif sonuç riskinin arttığı konusunda uyarı yapıldı.
 - Bir çalışmada, üretici sonuçların yaklaşık %3'ünün yanlış pozitif sonuç olduğunu buldu.
- FDA, hasta örneklerinin havuzlanması için kullanılması amaçlanan tahlillerin validasyonu için daha ayrıntılı öneriler sunmaya yönelik olarak FDA.gov sitesindeki [Moleküler Teshis şablonları](#)nı güncelledi.
- FDA, 2 test için Acil Durum Kullanım Yetkisi yayımladı (09.07.2020):
 - [Moleküler tabanlı SARS-CoV-2 RNA DETECTR Testi](#)
 - [Moleküler tabanlı Real-Q 2019-nCoV Tespit Kiti](#)

Türkiye'den Haberler

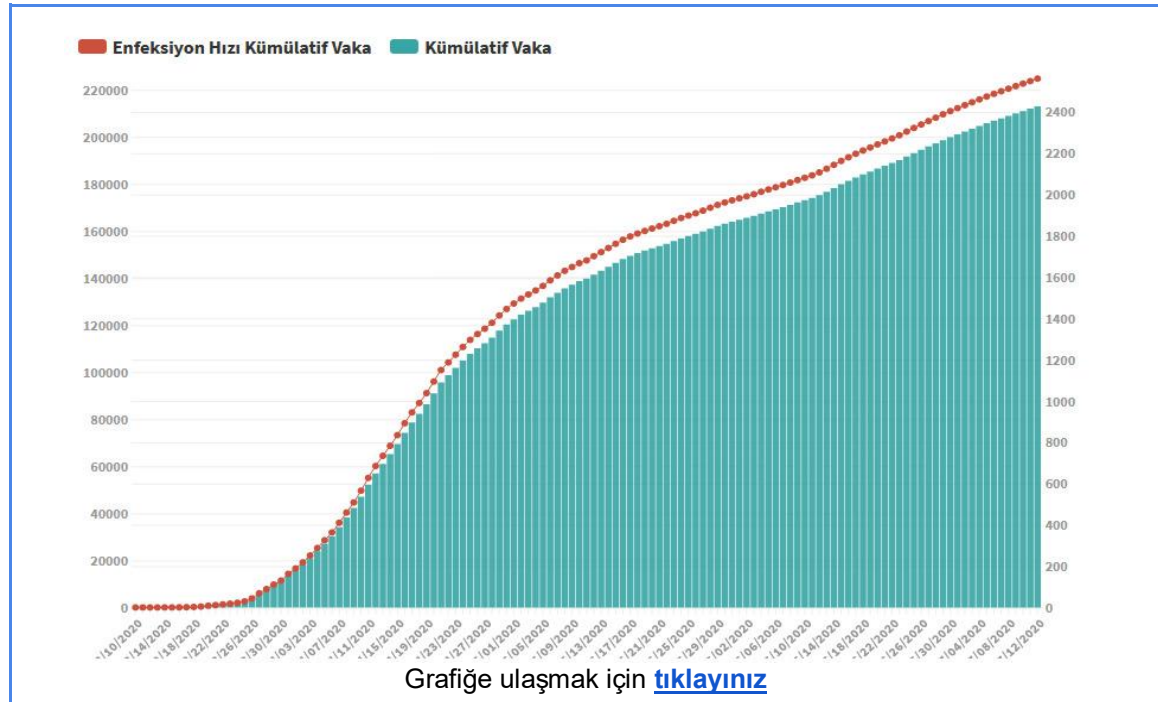
Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm Sayıları ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
06.07.2020	52.193	2,08	1.086	206.844	16	5.241	2,53
07.07.2020	50.545	2,08	1.053	207.897	19	5.260	2,53
08.07.2020	49.302	2,11	1.041	208.938	22	5.282	2,53
09.07.2020	50.103	2,04	1.024	209.962	18	5.300	2,52
10.07.2020	48.787	2,06	1.003	210.965	23	5.323	2,52
11.07.2020	48.813	2,08	1.016	211.981	21	5.344	2,52
12.07.2020	45.232	2,24	1.012	212.993	19	5.363	2,52

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100

Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

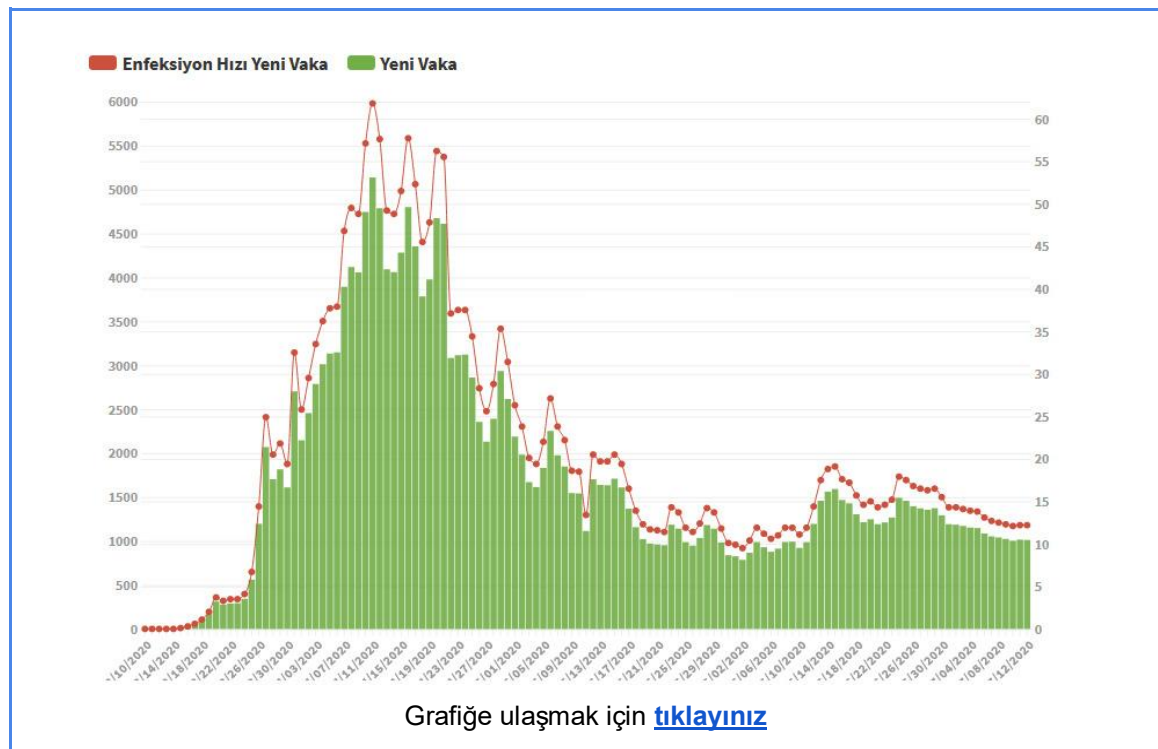

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (12.07.2020)

$\text{Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı} = \text{Kümülatif Vaka Sayısı} / \text{TÜİK Türkiye Nüfusu} \times 1.000.000$

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

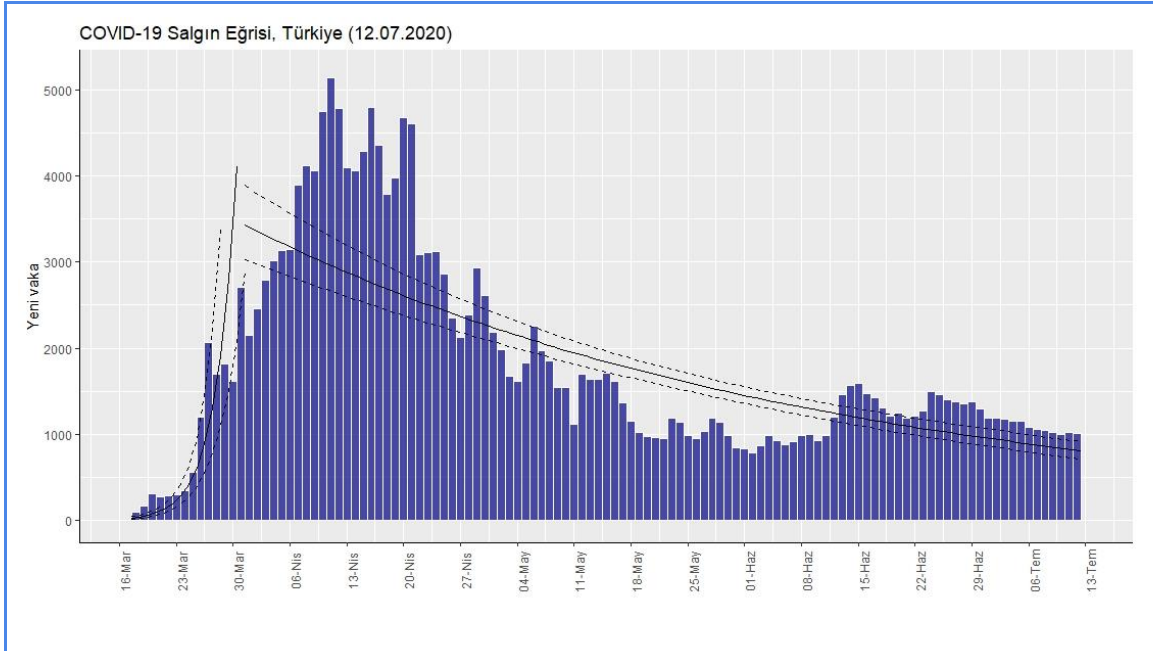

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (12.07.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = $\frac{\text{Günlük Yeni Vaka Sayısı}}{\text{TÜİK Türkiye Nüfusu} \times 1.000.000}$

**Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.*

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (12.07.2020)

Grafik R (<https://www.R-project.org>), "incidence"* paketi kullanılarak hazırlanmıştır.

*Kamvar, Zhian N., et al. "Epidemic curves made easy using the R package incidence." F1000Research 8 (2019).

Log-linear regresyon eğrilerinin oluşturulmasında kullanılan yöntem için:

<https://cran.r-project.org/web/packages/incidence/vignettes/overview.html#modelling-incidence>

Grafikteki birinci regresyon eğrisi pik öncesi vaka sayısını, ikinci regresyon eğrisi pik sonrası vaka sayısını tahmin etmektedir. İkinci regresyon eğrisinin gözlenen vaka sayısının altında devam etmesi, vaka sayısında modelin tahmin ettiği kadar azalma olmadığını göstermektedir.

Kamu Kurumları

T.C. Sağlık Bakanlığı

- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından;
 - **05.07.2020 COVID - 19 Günlük Durum Raporu** yayımlandı:
 - 80 yaş ve üzeri grupta 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14, erkeklerde ise 21'dir.
 - Bir önceki güne göre hastaneye yatırılan yeni hasta sayısındaki en fazla azalış Batı Marmara Bölgesinde (-%40.0) gerçekleşmiştir.
 - **06.07.2020 COVID - 19 Günlük Durum Raporu** yayımlandı:
 - Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında;
 - En fazla azalış Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde (-%54.5),
 - En fazla artış ise Batı Marmara Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 17, erkeklerde ise 19'dur.
 - **07.07.2020 COVID - 19 Günlük Durum Raporu** yayımlandı:

- Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında;
 - En fazla azalış Batı Marmara ve Batı Anadolu Bölgelerinde gerçekleşmiştir (-%58.3 ve -%35.8).
 - En fazla artış ise Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde olup (%80) vaka sayısı açısından incelendiğinde bu fark sadece 8 vakadır.
 - 80 yaş ve üzeri grupta 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 12, erkeklerde ise 18'dir.
- [08.07.2020 COVID - 19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı:
 - Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında;
 - En fazla azalış Batı Marmara Bölgesinde gerçekleşmiştir (-%20.0).
 - En fazla artış ise Doğu Karadeniz Bölgesinde olup vaka sayısı açısından incelendiğinde bu fark 7 vakadır.
 - 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı yaş grubuna göre incelendiğinde; 80 yaş ve üzeri grupta kadınlarda 16, erkeklerde ise 23'tür.
- [09.07.2020 COVID - 19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı.
 - Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında;
 - En fazla azalış Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşmiştir (-%22.2). En fazla artış ise Batı Marmara Bölgesindedir (%75.0).
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 16, erkeklerde ise 18'dir.
 - Bir önceki güne göre Orta Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu, Doğu Marmara ve İstanbul Bölgelerinde hastaneye yatırılan yeni hasta sayısındaki değişim azalmıştır (-%23.7, -%20.7, -%7.8 ve -%2.8). Bunun yanı sıra İstanbul bölgesinde taburcu edilen yeni hasta sayısı artmıştır (%40.8).
- [10.07.2020 COVID - 19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı.
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında; en fazla azalış Batı Marmara Bölgesinde gerçekleşmiştir (-%42.9). En fazla artış ise Kuzeydoğu Anadolu Bölgesindedir (%28.6).
 - 65-79 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14, erkeklerde ise 18'dir.
 - Bir önceki güne göre 12 İBBS-1 bölgesinden 8'inde hastaneye yatırılan yeni hasta sayısı azalmış olup en fazla azalma ise Doğu Karadeniz Bölgesinde (-%32.0) görülmüştür.
- [Türk Konseyi Sağlık Bilim Kurulu Toplantısı](#) 08.07.2020 tarihinde Türk Konseyi üyesi ülkeler ile Sağlık Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Emine Alp Meşe Başkanlığında video konferans yoluyla gerçekleştirildi. Türk Konseyi Genel Sekreteri Baghdad Amrevey, Türkiye'nin Türk Konseyi üyesi ülkelere yapmış olduğu ventilatör, koruyucu ekipman yardımı ile tecrübe paylaşımı konusunda bilgiler vererek bu konuda Türk Konseyi adına teşekkürlerini iletti.
- Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca, 08.07.2020'de [Koronavirüs Bilim Kurulu Toplantısı](#) sonrasında düzenlenen basın toplantısında açıklamalarda bulundu;
 - Son üç gün ortalamasıyla en çok vakanın görüldüğü 7 ilin, İstanbul, Ankara, Gaziantep, Konya, Mardin, Diyarbakır, Şanlıurfa olduğunu,
 - Son üç gün en az vaka görülen 7 ilin ise sırasıyla, Tunceli, Artvin, Iğdır, Erzincan, Bayburt, Kırklareli ve Bilecik olduğunu belirtti.
- Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca, 09.07.2020'de Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölge Direktörü Hans Kluge'yi kabul etti. Koronavirüs Bilim Kurulu Toplantısının ardından [Bakan Koca ve Kluge, ortak basın toplantısı](#) düzenledi. Sağlık Bakanı Koca, Kluge ile İstanbul'da hayata geçirilecek "İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlık DSÖ Ofisi" sözleşmesini imzaladı.
- [COVID-19 Salgın Yönetimi Ve Çalışma Rehberi](#) 09.07.2020 tarihinde güncellendi. Son güncelleme ile;
 - COVID-19 kapsamında güzellik merkezlerinde alınması gereken önlemler rehberde eklenmiştir.
- [COVID-19 Pandemisinde Normalleşme Döneminde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi](#) 09.07.2020 tarihinde güncellendi.

T.C. İçişleri Bakanlığı

- T.C. İçişleri Bakanlığı, 81 İl Valiliğine 07.07.2020'de "[COVID-19 Tedbirleri Kapsamında Denetimler](#)" konulu genelge gönderdi.
- 8 ilde asker uğurlamaları yasaklandı. Cenaze merasimi, taziye, mevlit, toplu ibadet kaynaklı riskler için önlemler, pazar yerlerinde yaptırım içeren tedbirler, düğün, nişan gibi törenlerde toplum sağlığı adına 'gözlemci' bulundurulması yönünde hazırlıklar başlatıldığı bilgisi verildi. [Kaynak](#)

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

- Bakanlığın yaptığı duyuruda, Müze ve Örenyerlerinin 01 Haziran 2020 itibarı ile açılmasına ilave olarak;
 - Bakanlığa bağlı bazı türbelerin 08 Temmuz 2020 tarihinden itibaren 10.00-17.00 saatleri arasında, örenyerlerinin ise 10.00-19.00 saatleri arasında ziyarete açıldığı belirtildi. [Kaynak](#)

Meslek Örgütleri ve Dernekler

Türk Tabipler Birliği (TTB)

- TTB COVID-19 İzleme Kurulu'nun "[COVID-19 Pandemisi 4. Ay Değerlendirme Raporu](#)" açıklandı (10.07.2020).
- Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 29 Haziran 2020'den itibaren özel hastanelere COVID-19 tedavisi gören hastalar için yoğun bakım pandemi bakım ücreti ödemesi yapmayacağına dair yazı gönderildiği şeklinde bilgi aldıkları bildirildi. [Kaynak](#)

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- İTO, televizyon ve radyo kanallarında genel sağlık ve pandemi ile ilgili yapılan tartışma programlarında konu ile yakın ilişkisi bulunmayan ancak tanınırlığı ve rating artırıcı tutumları ile seçilen hekimlerin yer alması ile ilgili televizyon kanallarına, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'ne ve Ulusal Radyo Yayıncıları Derneği'ne yazı gönderildiğini açıkladı (10.07.2020). [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO, 7 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla, Ankara Tabip Odası Yönetim Kurulu tarafından ulaşılan ve teyit edilen COVID-19 (+) tanısı alan sağlık çalışanlarının sayısının 469'a yükseldiğini açıkladı.
- ATO, yeniden açılma döneminde sağlık çalışanlarının talepleri ve önerilerini iletmek üzere, Ankara İl Sağlık Müdürlüğünde, İl Sağlık Müdürü Dr. Mehmet Gülüm'ün katılımı ile bir toplantı gerçekleştirildiğini açıkladı (09.07.2020). [Kaynak](#)

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer'in ziyaret edilerek; COVID-19 pandemisi sürecinde gerçekleştirilen işbirliği ve sağlık çalışanlarına sunduğu desteklerden dolayı teşekkür plaketi verildiğini açıkladı (07.07.2020). [Kaynak](#)
- İzmir Tabip Odası, Çiğli Belediye Başkanı Utku Gümrükçü'nün ziyaret edilerek; COVID-19 pandemisi sürecinde gerçekleştirilen işbirliği ve sağlık çalışanlarına sunduğu desteklerden dolayı teşekkür plaketi verildiğini açıkladı (07.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği (TTD)

- TTD tarafından, gerçekleştirilen "**Salgın Süreci ve Meslek Örgütleri**" toplantısının [raporu](#) paylaşıldı (07.07.2020). [Kaynak](#)

- TTD tarafından, gerçekleştirilen **"COVID-19 Dünyasında Kapalı Alanlar"** toplantısının [raporu](#) paylaşıldı (09.07.2020). [Kaynak](#)
- TTD tarafından, Temmuz ayı webinar toplantısının **16.07.2020** tarihinde online olarak **"Pandemi Döneminde Kronik Hastalıklarda Enfeksiyon Yüğü ve Ertelenen Risk Grubu Aşılması"** konusu ile gerçekleştirileceğı duyuruldu (10.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneğı (KLİMİK)

- KLİMİK tarafından, **6 Temmuz 2020: Dünya Zoonoz Günü** nedeniyle bir mesaj yayımlandı. Mesaj ile COVID-19'un da bir zoonotik hastalık olduğı vurgulandı ve zoonotik hastalıklarla mücadelenin önemine dikkat çekildi. [Kaynak](#)
- Haftalık KLİMİK bülteninin son sayısı yayımlandı (07.07.2020). [Kaynak](#)
- KLİMİK tarafından, **9 Temmuz 2020 Perşembe** günü, **21.00-22.30** saatleri arasında **"Pandemi Nedeniyle Aksayan Erişkin Risk Grubu Aşılması"** konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu (08.07.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneğı (EKMUD)

- 20 Temmuz 2020 tarihinde COVID-19 Geçiren Hastaların İzlemi konusunun ele alınacağı online toplantı www.valortv.net adresi üzerinden gerçekleştirilecektir.

Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)

- [Viral Hepatit C Hastalarında COVID-19 Enfeksiyonu" Canlı Konseyi](#) 23.07.2020 tarihinde <http://www.ahefakademi.org/> ya da <http://www.canlikonferans.org/> adresinde gerçekleştirilecektir.

Türkiye Psikiyatri Derneğı (TPD)

- TPD tarafından, **14 Temmuz 2020 Salı** günü, **21.00-22.00** saatleri arasında, **"COVID-19 Pandemisinde Depresyon ve İntihar"** konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu. (10.07.2020) [Kaynak](#)

Türk Eczacıları Birliğı (TEB)

- TEB, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'nun 06.07.2020 tarihinde **"İlaç Güvenlik İzlem Formu ile Kullanılan ve Kısıtlı Dağıtımda Olan İlaçların Temini"** hakkında yaptığı duyuru ile ilgili olarak; riskleri nedeniyle takip edilen ilaçların temini için, COVID-19 nedeniyle yaşanan karışıklıkları önlemek amacıyla, uygulanacak işlem basamaklarında güncellemeler yapıldığı ve bu bağlamda söz konusu ilaçların temini konusunda ikinci bir duyuruya kadar izlenecek yolun ilgili [doküman](#) ile belirlendiğini açıkladı (06.07.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- "Günün Konusu" bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan bu hafta "Pandemi günlerinde bütün bağımlılığından kurtulmak" konulu içeriğı paylaştı. [Okumak için](#)
- Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir'in moderatörlüğünde Prof. Dr. Tacettin İnandı ve Arş. Gör. Dr. Eray Öntaş "Online Öğrenme Sistemleri ve Video Konferans Yazılımları" başlığını irdeledi. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Onur Hamzaoğlu, İleri Tv Youtube Kanalına konuk oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Pınar Okyay, Habertürk Tv'ye konuk oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Ahmet Saltık, Tele 1'e konuk oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Ahmet Saltık, Medyascope Youtube Kanalına konuk oldu. [İzlemek için](#)

Okuma Önerisi

İspanya'da SARS-CoV-2 Prevelansı: Ulusal toplum tabanlı bir seroepidemiolojik çalışma

İspanya'da ulusal ve bölgesel düzeyde SARS-CoV-2 seroprevalansının belirlenmesinin amaçlandığı araştırmada, belediye listelerinden yararlanarak il ve belediye büyüklüğüne göre iki aşamalı rastgele örnekleme 35.883 hane belirlenmiş, bu hanelerdeki tüm sakinler çalışmaya katılmaya davet edilmiş. 27 Nisan - 11 Mayıs 2020 arasında, 61.075 katılımcı (seçilen haneler içinde ulaşılan tüm bireylerin %75.1'i) araştırmaya alınmış. Tüm katılımcılara COVID-19 ve risk faktörleri ile uyumlu semptomların geçmişi üzerine bir anket uygulanmış, hasta başı antikor testi ve ek olarak alınan kan örnekleri ile CMIA (Chemiluminescent Microparticle Immunoassay) analizi yapılmış. Yapılan analizler sonucunda seroprevalans, hasta başı testi ile %5.0 ve immünoanaliz ile %4.6 saptanmış; cinsiyetler arasında fark saptanmamış. 10 yaşından küçük çocuklarda daha düşük seroprevalans tespit edilmiş (hasta başı testi ile <%3.1). Seroprevelansta önemli coğrafi değişkenlik saptanmış, buna göre en yüksek ve düşük değerler sırasıyla Madrid çevresinde >%10 ve kıyı bölgelerinde <%3 olarak raporlanmıştır. Anosmi veya en az üç semptomu olan 7273 kişide seroprevalans %15.3-19.3 arasında değişmekteymiş. Seropozitif katılımcıların yaklaşık üçte biri asemptomatik olup, bu oranın %21.9-35.8 arasında değiştiği raporlanmıştır. Bu bulgular ışığında İspanyol nüfusunun çoğunluğu sıcak nokta bölgelerinde bile SARS-CoV-2 enfeksiyonu açısından seronegatif olması, seroloji ile belirlenen enfeksiyonların en az üçte birinin asemptomatik olması nedeniyle, yeni bir salgın dalgasından kaçınmak için halk sağlığı önlemlerinin sürdürülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Pollan M, et al. Prevalence of SARS-CoV-2 in Spain (ENE-COVID): a nationwide, population-based seroepidemiological study. *Lancet* 2020 [doi:10.1016/S0140-6736\(20\)31483-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)31483-5)

Çin'de COVID-19 nedenli sokağa çıkma kısıtlamalarının kentsel hava kirliliği üzerine kısa-dönem etkileri

Çin'in COVID-19 yayılımının artmasını önlemek için, şehirlerinin üçte birinde sokağa çıkma kısıtlamaları (*lockdown*) uyguladığı ve bunun da kişisel hareketliliği ve ekonomik faaliyetleri ciddi ölçüde kısıtladığı bilinmektedir. Bu çalışmada Çin'de kapsamlı günlük hava kalitesi verileri kullanılarak, bu önlemlerin etkileri Hava Kalitesi Endeksi (AQI) ve PM_{2.5} konsantrasyonları üzerinden değerlendirilmiştir. Bir şehir önleyici tedbirlerin üçü de uygulandığında "sokağa çıkma kısıtlaması uygulanmış" (*locked down*) olarak tanımlanmış: (1) insanların günlük yaşamlarında gereksiz ticari faaliyetlerin yasaklanması; (2) bölge sakinlerinin her türlü bir araya gelmesinin yasaklanması; (3) özel araç ve toplu taşıma kısıtlamaları. Nedensel ilişkileri saptamak için, sokağa çıkma kısıtlaması politikaları uygulanan ve uygulanmayan şehirleri karşılaştıran modeller kullanılmış. Sokağa çıkma kısıtlamalarının hava kalitesinde önemli bir iyileşme sağladığı tespit edilmiştir. Haftalar içinde sokağa çıkma kısıtlaması uygulanan şehirlerdeki AQI, kontrol grubuna göre 19,84 puan azalırken PM_{2.5} değeri 14,07 µg m⁻³ azalmış. Ayrıca, resmi sokağa çıkma kısıtlaması uygulanmayan şehirlerde de hava kalitesinin, diğer virüs karşıtı önlemlerin uygulanması nedeniyle iyileştiği görülmüş. Bu şehirlerdeki AQI, bir önceki yıla göre 6,34 puan; PM_{2.5} ise 7,05 µg m⁻³ azalmış. Sokağa çıkma kısıtlamalarının etkisinin daha soğuk (kış ısıtması için daha fazla kömür kullanımı nedeniyle), daha zengin (daha fazla elektrik tüketimi nedeniyle) ve daha sanayileşmiş şehirlerde daha fazla olduğu saptanmıştır. Yazarlar, bu gelişmelere rağmen, sokağa çıkma kısıtlaması dönemlerindeki PM_{2.5} konsantrasyonlarının Dünya Sağlık Örgütü'nün önerilerinden dört kat daha fazla kaldığını ve daha fazla çaba gerektiğini belirtmiştir.

He G, et al. The short-term impacts of COVID-19 lockdown on urban air pollution in China. *Nature Sustainability* 2020;1-7. [doi: 10.1038/s41893-020-0581-y](https://doi.org/10.1038/s41893-020-0581-y)

Siyahi, Asya ve Azınlık Etnik popülasyonlarında daha fazla şiddetli COVID-19 riski, kardiyometabolik, sosyoekonomik veya davranışsal faktörler veya 25 (OH)-vitamin D düzeyi ile açıklanmaz: İngiltere Biobank'tan 1326 vakanın incelenmesi

Erkekler ile Siyah, Asya ve Azınlık Etnik (BAME) bireylerde daha fazla şiddetli COVID-19 riskinin kardiyometabolik, sosyo-ekonomik veya davranışsal faktörlerle açıklanıp açıklanmayacağını araştırmanın amaçlandığı çalışmada, COVID-19 (pozitif, $n = 1326$) için test edilen 4510 İngiltere Biobank katılımcısı incelenmiştir. (1) Kardiyometabolik faktörlerin [diyabet, hipertansiyon, yüksek kolesterol, önceki miyokard enfarktüsü, sigara içimi ve vücut kitle indeksi (BMI)]; (2) 25 (OH)-vitamin D düzeyinin; (3) zayıf beslenmenin; (4) Townsend yoksunluk puanının; (5) konut tipinin (ev tipi, aşırı kalabalık) veya (6) davranışsal faktörlerin (sosyalite, risk alma) şiddetli COVID-19 riski açısından katkısının olup olmadığını belirlemek için yaş, cinsiyet, etnisitenin dahil edildiği lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda COVID-19 pozitif grupta erkek cinsiyetin ve BAME etnik kökenlerinin sıklığının önemli düzeyde yüksekliği dikkat çekmekteymiş. Erkek cinsiyet, BAME etnik köken, daha yüksek BMI, daha yüksek Townsend yoksunluk puanı ve hanehalkı aşırı kalabalıklaşma birbirinden bağımsız olarak COVID-19'un anlamlı derecede yüksek riskiyle ilişkilendirilmiş. Bu çalışmada COVID-19'un cinsiyet ve etnisite farklılığının; kardiyometabolik faktörler, 25 (OH)-vitamin D düzeyleri veya sosyo-ekonomik faktörlerdeki farklılıklar ile yeterince açıklanamadığı raporlanmıştır. Bu nedenle COVID-19'daki etnik farklılıkların altında yatan faktörler açısından alternatif biyolojik ve genetik duyarlılıkların araştırılmasına ve karmaşık ekonomik, sosyal ve davranışsal farklılıkların daha kapsamlı değerlendirilmesine öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Zahra Raisi-Estabragh, et al. Greater risk of severe COVID-19 in Black, Asian and Minority Ethnic populations is not explained by cardiometabolic, socioeconomic or behavioural factors, or by 25(OH)-vitamin D status: study of 1326 cases from the UK Biobank. Journal of Public Health, fdaa095, doi: 10.1093/pubmed/fdaa095

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Uzm. Dr. Dilek Ener, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey, Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna, Arş. Gör. Dr. Selva Dilan Gölbaşı tarafından hazırlanmıştır.*